

Ko tō tui puipuia o te COVID-19

i Northland, ma Aukilani

Ko he taki vave

Ko te mālohiaga kāfai e tokalahi

E lava nā vaitui o te tui puipuia e igoa ko te Pfizer mō nā tino uma lele e taki 16 tauhaga te matutua ma ova atu, e nonofo i luga o Aotearoa.

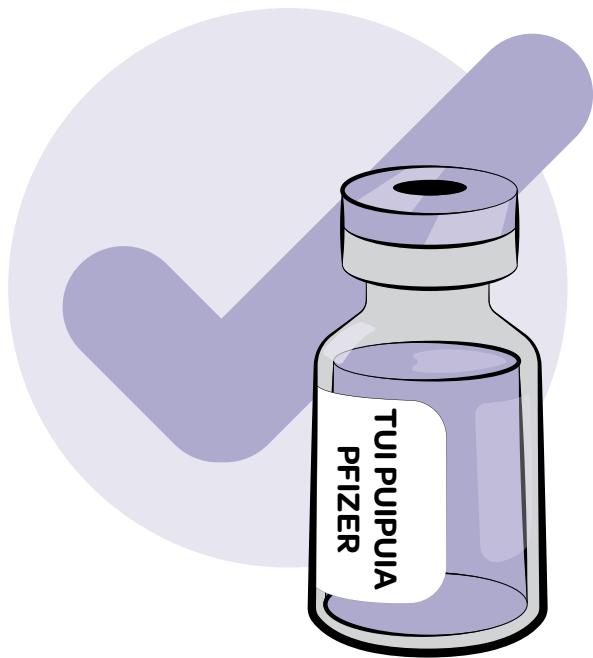
Ko hō he mālohiaga o he tui puipuia, e maua kāfai e tokalahi. Ko te tokalahi o ki tātou e fai nā tui puipuia, ko te mākeke ma te haogalēmū foki ia o ki tātou uma.

E hili atu te mākeke. E lahi te haolotoga.
E lahi nā filifiliga e mafai ke fai.

Ko te tuhi tēnei e kavatu ai nā fakamatalaga fakapitoa
āgai ki tō tui puipuia e igoa ki te Pfizer ote COVID-19.

*Ko nā fakamatalaga e i loto o te tuhi tēnei, ko he
fakaopoopoga ki nā mea e maua e koe mai te
Matāeke tau Mālōlō.*

“Ko te tui puipuia e igoa ko te Pfizer-BioNTech, kua leva te fai ai o nā tui
puipuia o nā tino faitau miliona i te lalolaga kātoa”

– Dr Nikki Turner Ulu Fakatou, Immunisation Advisory Center

Faiga o tō tui puipuia

Ka fai fakatahi e ki tātou hō hiakiga tau te ola mālōlō

E fakafehili atu koe ke haini he pepa fakataga ke fai ai hō tui puipuia. *Ko he taimi tēnei e fehili ai koe ki hō he fehili*

Ko tō tui puipuia ka fai ki tō lima e te tino faigāluega tau te ola mālōlō

E 20 minute e fakatali ai koe kāfai e uma te fai o tō tui einā i ei ni āuga fakapokepoke e tutupu

E lea atu loa ki mātou ko koe e lelei, oi fano loa koe ma fakaauau tō aho

Kāfai e uma te fai o tō tui puipuia

E valakaulia atu koe ke fai tō tui puipuia tona lua i he aho e hē i lalo ifo o ni aho e 21 talu te uma o tō tui puipuia muamua.

Ke aogā kātoatoa te tui puipuia, e tatau ke maua te vaitui tona lua

E kātoa nā aho e 7 talu te uma o tō tui puipuia tona lua, oi kātoa loa te puipuiga ki te COVID-19

Kāfai e i ei ni ō āuga fakapokepokea tūmau, talanoa ki tō fōmai kāiga pe telefoni ki te telefoni fehoahoani a te Ola Mālōlō **Healthline - 0800 358 5453**

Fakamanatuga mai te ola mālōlō ki te COVID-19

Fai hō ufi mata i luga o nā auala
fakamua a te mālō

Fakaaogā te NZ COVID Tracer app ke haini ai
ki nā kogāmea valevale; fakaola te Bluetooth

Nofo i te fale kāfai koe e tauale

Kāfai e i ei ni ō āuaga o te COVID-19,
fai hō hukehukega

Holo fakamamā nā kogāmea uma
e fakaaogā hō fakatahi

Fafano pe fakamamā ō lima

Pupuni nā tale ma nā mafatua

Āuga fakapokepoke

E vēia lava ko nā tui puipua uma lele, e ōno i ei ni ū āuga fakapokepoke e maua. E tāua ke iloa, ko te mea tēnei e hē vēake ai ko koe kua maua i te COVID-19. Ko te uiga o nā hūiga iēnei, ko tō tino e faufaugia nā puipuiga ki te COVID-19. Kāfai e hē kē mautinoa pe kua fakalalahi ū āuga, talanoa ki tō GP pe telefoni te **Healthline on 0800 358 5453**.

Ni fakalogoaga vēhea te ōno ke lāgona	Ni ā ni mea e ōno fehoahoani	E ōno kamata āfea
Ko te tīgā o te koga o tō tino na fai ai te tui puipua, tīgā te ulu ma tīno vaivai, ko nā lagona takalahi iēna kua lipoti mai.	Tuku he meakie mālūlū pe hūhū, pe ko he pepa aiha ki te mea na fai ai te tui. Tuku ai mo he tamā taimi. Nahe milia pe fofō te mea na fai ai te tui.	I loto o te 6-24 itūlā.
Tigāgā nā maho, lagona tē hē mālohi o te tīno, makalili tauale, e ōno tutupu foki te fiva, tigāgā nā pogāivi ma fia pua (kae ko nā mea iēnei e mahani lava tutupu kāfai e uma te fai o te tui tona lua).*	Mālōlō lelei ma lahi hau vai e inu. E mafai koe ke inu ki nā fuālākau Paracetamol pe ko nā ibuprofen, kae mulimuli ki nā fakatonuga a te kamupani ki te inuga o nā fuālākau. Hakili fautūaga mai te kaufaigāluega o te ola mālōlō kāfai ko ū āuga kua fakalalahi.	I loto o te 6-48 itūlā.

* Ko nā āuga iēnei e ōno hē i ei he hokotaga ki te tui puipua, mā e ōno ko ni fakailoga e o ni tauale e kehe mai. Hakili fautūaga faka-te-ola mālōlō kāfai ko koe e popole.

Fehili fai mahani āgai ki te vaitui Pfizer (FAQS)

E maua tauanoa e hē i ei hē totogi ke fai he tui puipuia?

Io. Ko nā tino uma lele e maua o lātou tui puipuia kae e hēai he totogi.

Ko ai te mafai ke maua ni tui puipuia?

Ko nā tino uma lele i luga o Niu Hila e mafai ke fai ni ō lātou tui puipuia kāfai e taki 16 tauhaga ma ova atu te mātutua. Kāfai e i ei ni ō tauale fakapokepoke, fakamolemole oi hiaki ki tō fōmai kāiga muamua. Kae, ko nā vāega takitahi o te fakahologa o te tui puipuia, e i ei nā vāega e fai ō lātou tui i nā taimi kehekehe.

Kae fai vēhea lā aku tamaiti e i lalo ifo o te 16 tauhaga te mātutua?

Ko nā tamaiti uma i lalo o te 16 tauhaga te mātutua e hē aofia i te tamiti tēnei. E hē lahi nā fakamaumauga e maua i te taimi nei fakatatau ki nā tamaiti i nā tupulaga iēnei auā nā hē i loto o nā hukehukega fakatakitaki faka-te-ola-mālōlō (clinical trials) nāe fai.

E mafai ke fai hoku tui puipuia kāfai ko au nā maua i te COVID-19?

Io. Kae, kāfai e i ei ni ō tauale fakapokepoke na māfua mai i te COVID-19, e ōno hē mālohi lelei ai koe ke fai hō tui puipuia. Kāfai e hē kē mautinoa, fakamolemole oi hiaki ki tō fōmai kāiga.

E haogalēmū te tui puipuia?

Ko te tui puipuia Pfizer na kuia i nā hukehukega fakamāeaea lele ma lahi nā vāega e hukehukegia venā foki nā hukehukega faka-haienitihī ma nā iloiloga na fai, i luga o Niu Hila ma venā foki i nā tahi atunuku o te lalolagi. Kua toka miliona ia tagata i te lalolagi kātoa, e kehekehe nā tauhaga, ma nā atunuku nā fananau ai, ko fafine ma taulelea, kua uma te fai o ō lātou tui puipuia ma te manuia. E fakamaonia mai ko te vaitui e haogalēmū ke fakaaogā.

E ola te vaitui/e i ei hē hiama ei loto o te vaitui

Heai. E hē i ei he hiama e tui atu ki loto o tō tino; e hē mafai koe ke maua i te COVID-19 mai te vaitui. Ko te vaitui e fakamākeke ai te mafai a tō tino ke manatua na hiama ma fakamākeke ai tō tino.

E aogā te tui puipuia mo nā hiama o te COVID-19 mai te UK ma Afelika i Haute (South Africa)?

Io. E i ei nā fakamaumauga e fakamaonia ai ko te vaitui Pfizer e maua ai ni puipuiga mai nā hiama e lua iēnei.

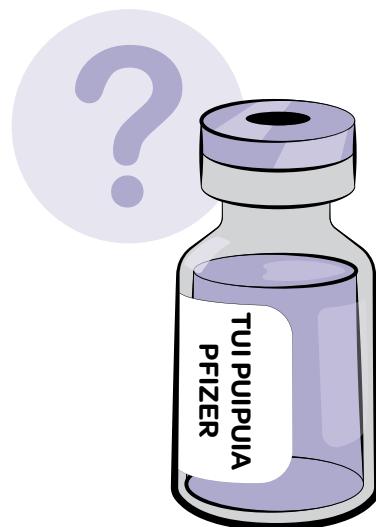
E mafai ke fai hoku tui puipuia ki te Mihela, Mami ma te Rupela (MMR - measles, mumps and rubella), ma te fulū (influenza) kako heki faia toku tui puipuia ki te COVID-19, pe fai kāfai e uma?

E fautuagia, kāfai koe e fakatali ki he tui puipuia mo te MMR, kako heki faia to tui puipuia o te Pfizer pe fia fai kāfai e uma te fai tō tui tona lua, oi fakatali te teka ni vaiaho e 4. E 2 vaiaho kāfai e fakatali ki te tui puipuia o te fulū. Kāfai koe e fofou ke

fai ni ō tahi tui puipuia kā uma te fai o tō tui puipuia Pfizer, e tatau ke fai kāfai e uma te 2 vaiaho talu te fai o tō tui puipuia tona lua. Fakamolemole oi hiaki ki tō fōmai kāiga pe ko iētahi tino e faigāluega i te ola mālōlō kako heki fai ni ō tui puipuia.

E mafai au ke fano ki ni fakatahiga (f.t. fakatahiga faka-kāiga, nā haonigā lotu, takaloga) kāfai e uma te fai o toku tui puipuia?

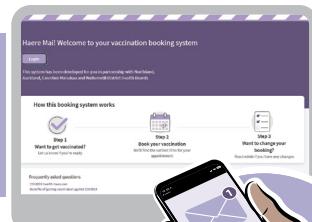
Io. E hē i ei he afainaga kāfai koe e fano ki nā fakatahiaga lalahi, kae e fua lava ki nā tūlaga fakailo ote COVID-19 e i ei ai te atunuku.

Ko Niu Hila ei he tūlaga laki lele auā e hē tāfakavave te fakahologa o te tui puipuia, ona ai la ko te gāluega faifakatahi a ki tātou uma lele na fai ke fehoahoani ke fakaumatiā ai te COVID-19 i te komiuniti.

Ko te taimi e fai ai tō tui puipuia ki te COVID-19

E tāua lele ke kikila lava e koe
te taimi e fai ai tō tui puipuia.
Manatua na mea iēnei:

- 1** E i ei te imeli e lafo atu muamua ke heti he taimi ke fai ai tō tui puipuia.
- 2** E lafo atu he imeli mahe fekau i te telefoni ke fakamanatu atu te taimi o tō tui puipuia kako heki pā ki te taimi e fai ai ō tui. (*Manatua: e manakomia ni vaitui e lua ke puipuia kātoatoa ai koe*).
- 3** Kāfai e manakomia ke hui te aho, te taimi pe ko te mea e fai ai tō tui puipuia, e mafai e koe oi fai he hūiga kui ite Vaccination Booking System pe telefoni te numela 0800 28 29 26 (*Aukilani*) pe ko te 0800 237 829 (*Northland*)
- 4** E lafo atu te imeli pe ko he fekau i te telefoni ke fakamautinoa ni hūiga e fai e koe.
- 5** Fano fai tō tui puipuia.

Mō ni iētahi fakamatalaga:

Fakafehokotaki te telefoni fehoahoani ki
nā tui puipuia (Vaccination Helpline):

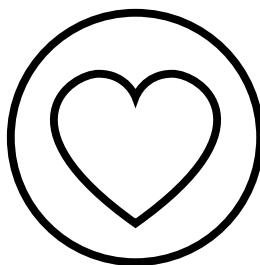
*Aukilani - 0800 28 29 26
Northland - 0800 237 829*

Talanoa ki tō fōmai kāiga

Ahiahi ki te kupega:
immunisation.northernregion.health.nz

Kāfai e numinumi ki luga
nā lima o ō tātou kofu, ko
ki tātou e fehoahoani ke
puipuia ki tātou uma lele.

*Fakaauau fakatahi e ki tātou
te puipuiga o Aotearoa*